

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

83 ncü Birleşim

1.7. 1968 Pazartesi

İçindekiler

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
1. _ GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	500	riibrahimoğlu'nun, geçen tutanak hak	506
2. — GELEN KAĞITLAR	501	kında söz isteğine dair önergesi	
3. — YOKLAMA	501	Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'in, Devlet	
4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL		Mühendislik ve Mimarlık Akademileri kanun	
KURULA SUNUŞLARI	501	tasarısının, havale edilmiş olduğu Millî Eğitim ve	
1. — Gaziantep Milletvekili Ali ihsan		Plân komisyonlarından seçilecek 9 ar kişiden	
Göğüş'ün, Gaziantep'te son günlerde bâzı		kurulu bir Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair	
öğretmenlerin tâyin ve nakilleri hakkında demeci		önergesi (4/344) (1/533) 506:507	
ve Millî Eğitim Bakanı ilhami Ertem'in cevabı		4. — Adana Milletvekili Kemal Sarı-	
501:505		ibrahimoğlu'nun, Hükümet Başkanı, Bakanlar ve	
2. — Adana Milletvekili Kasım Gülek'in, bu		ileri gelen bâzı Devlet memurlarının, son	
yıl ekilen ve ürünü elde edilen Meksika menşeli		seçimlerde verdikleri beyanat ve yaptıkları	
buğdaylar hakkında demeci ve Tarım Bakanı		fiillerle Anayasa ve seçim suçu işledikleri	
Bahri Dağdaş'ın cevabı	505:506	iddiasıyla, Anayasanın 89 ncü maddesi uyarınca	
3. — Adana Milletvekili Kemal Sa-		Hükümet hakkında bir gensoru açılmasına dair	
		önergesi (11/73)	507:550

mokrasıye inandığı anlaşılır, hem de vicdanlarda yükselirdi. Şüphesiz o Sayın Bakan arkadaşımız bunu bilir, sezer, sezgindir, ama tehdidini neden sonra tevil telâşî içinde kımıldadıkça batmaya Allah kendisini mahkûm etmiştir.

Muhterem milletvekilleri, gensoru takririnin suçlusu Hükümet ve iktidardır, ilanları bizden çok daha iyi bilen İktidar milletvekilleri sorumlulara kanat gererse, kendi yaptıkları varsa o hariç Hükümetin ve topyekûn iktidarın suçlarının ortağı durumuna düşmekten kendilerini kurtaramıyacaklardır.

Böyle bir gensoru önergesinin kabulünden kaçınmak, vicdanını parti vs menfaat taassubunun emrine ve ipoteğine verniyen bütün insanlar nazarında iktidarın suçluluğunun peşin bir itirafı sayılacaktır, ister mindere gelin mertçe hesaplaşalım, ister kaçın, böylece mahkûm olun, takdir sizindir. Böyle bir kaçış halinde Anayasanın hükümlerinden faydalanarak gerçeklerin tesbit ve araştırılması yollarını kullanmak hakkımızı şüphesiz mahfuz tutacağız.

Hepinizi saygı ile selâmlarım. (Sağdan ve orta sıralardan alkışlar)

BAŞKAN — T.İ. P. Grubu adına Sayın Tarık Ziya Ekinci. Daha sonra G. P. Grubu adına Sayın Turan Şahin.

T.İ.P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Diyarbakır) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Adana Milletvekili Sayın Kemal Sarıbrahimoğlu'nun seçimlerde Hükümet üyelerinin ve ileri gelen bâzı Devlet memurlarının, Anayasaya ve seçim mevzuatına aykırı davranışları ve seçim emniyetini selbedici tutumları sebebiyle Hükümet hakkında gensoru açılması için verdikleri önergenin gündeme alınıp alınmaması hususunda T.İ.P. Grubunun görüşlerini arz edeceğim.

Hemen şunu söyleyeyim ki, Türk kamu oyunun gözleri önünde cereyan eden seçim kampanyası süresince, Hükümetin methaldar olduğu olaylar, gerçek demokratik bir düşende ve kanun hâkimiyetine bağlı olmayı inanç haline getirmiş ülkelerde asla emsaline rastlanmayan olaylardır. Bu olaylar siyasi partilerin rahatlıkla kanuni haklarını kullanmalarına ve emniyet içinde bir seçim kampanyası yürütmelerine engel olduğu kadar vatandaşın korkmadan, çekinmeden kendi inançlarına uygun bir şekil-

de oy kullanmalarına da engel olmuştur. Bu sebeple, Hükümetin hukukî ve siyasi sorumluluğu açıkça ortadadır. Sırası ile arz edeceğim olaylar ve tertipler, Yüce Heyetinizin de bu kanaate varacağına ve gensorunun açılmasına karar vereceğinize inanıyorum.

Sayın milletvekilleri; A. P. iktidarı seçimlerle tezgâhlıyacağı baskı metotlarını ve özellikle T.İ. P.ni hedef alan yıpratma ve seçim şansını zedeleme plânlarını, seçimin başlangıcından iki ay önce plânlamaya başlamış ve bunu merhale merhale uygulamaya koymuştur. Nitekim, 1968 yılı bütçe müzakerelerinin yapıldığı sırada Hükümetin başı Sayın Demirel yaptığı konuşmada Meclis kürsüsünden pervasızca; T.İ. P. ni köye sokmıyacağız,» diyerek tasarladığı kanun dışı plânın uygulanması için ilk işareti vermiştir. Anayasanın teminatı altında bulunan ve demokratik düzenin, «demokratik hayatın vazgeçilmez bir unsuru olarak» nitelendirilen bir siyasi partinin köye sokulmıyacağının bir Başbakan tarafından beyan edilmesi, gerçek demokrasilerde ve kanun hâkimiyetine bağlı bir devlet düzeninde söylenmesi mutad olmıyan bir ifadedir. Başbakan bu beyanı ile kendi taraftarlarına ve emrindeki partizan devlet memurlarına ilk işareti vermek suretiyle nasıl bir seçim kampanyasının yürütülmek istendiğini ortaya koymuştur. Başbakanın bu ilk işaretinden sonra, içişleri Bakanı Sayın Faruk Sükan tasarlanan plâni daha da açık bir şekilde Meclis kürsüsünden bu plânın ikinci merhalesi olarak ortaya koymuştur. İçişleri Bakanlığının bütçesi müzakere edilirken Sayın Faruk Sükan, uydurma, aslı esası olmıyan sahte belgelere dayanarak akıl dışı mantık oyunları ile Türkiye İşçi Partisini kanun dışı bir parti gibi göstermeye gayret etmiş ve ağır suçlamalarda bulunarak T.İ.P. nin mutlaka kapatılacağını ima etmek suretiyle kamu oyunu vs özellikle kendi Meclis Grubunu partimiz aleyhine kışkırtmıştır. Sayın Sükan'ın yaptığı kışkırtmalar, önceden plânlanan bir tertibin eseri olarak grupuna mensup milletvekillerinin, T.İ.P. Grupuna mensup milletvekillerinin üzerine saldırmalarına ve cana kasededercesine fiilî tecavüze geçmelerine sebep olmuştur.

Sayın Sükan'ın bu tertibi, olayları takibeden gün, Yüce Mecliste bütün gruplar tarafındaki takbih edilerek; sorumluluğu belirtilmek

suretiyle zabıtlara tescil edilmiştir. Seçimlerde gerçekleştirilmesi düşünülen plân uyarınca yapılan bu konuşma iki hedefi istihdaf etmekteydi; birincisi T. i. P. nin kanun dışı bir parti olduğunu ve mutlaka kapatılacağını vatandaşa zihnine yerleştirerek T. i. P. ne oy verilmesini önlemek. İkincisi; T. i. P. li milletvekillerine bu Meclis çatısı altında fiilî tecavüzde bulunulabileceğini göstermek suretiyle, kendi taraftarlarına T.İ.P. lilerin, memleket sathında bu şekilde taşlı, sopalı tecavüzlere uğramasının Hükümetçe tasvib edildiğini ve bunların behemahal yapılması lâzım geldiğini. işaret etmek anlamında olmuştur. Sayın Sükan bu fiilî tecavüz olayının tertipçisi olarak, memleket sathında seçim kampanyası süresince yapılacak fiilî tecavüzlerin bir işaretçisi sıfatı ile Başbakanın; «T.İ.P. ni köylere sokmıyacağız» tarzındaki beyanının tatbikçiliğini yapmıştır, işte seçimlere bu ortam içinde gidilmiştir. Hükümetin başı ile onun işçileri Bakanının müştereken hazırlayıp uyguladıkları bu plân, bütün seçim süresince en geniş şekilde uygulanmış ve T. i. P. nin seçim emniyetini ve mensuplarının can emniyetini açıkça ihlâl etmiştir. Nitekim, bu konuşmaları takiben Mart ayının ilk haftasında partimizin yapılan Yenimahalle ilçe kongresi, bu plân gereğince A. P. liler tarafından taşlı, sopalı saldırılara mâruz kalmış, kongre salonunda büyük tahribat yapılmış ve yaralananlar olmuştur. Yapılan kovuşturma sonucunda bu olayların tertipçi ve yürütücülerinin A. P. liler olduğu sabit olmuştur.

Yine Mart ayı içinde T. i. P. Arskara il teşkilâtı tarafından düzenlenen bir sergi A.P. lilerin taşlı, sopalı saldırılarına uğramış ve büyük maddi tahribatla beraber bâzı kimseler yaralanmıştır, Aynı şekilde Mart ayı içinde bütün kanuni lâzimelere riayet edilmek suretiyle Kurtuluş'ta üniversite gençliğinin düzenlediği Anayasa mitingi, emniyet kuvvetlerinin gözleri önünde müsamahakâr, hattâ himayekâr davranışlar altında taşlı ve sopalı saldırılarla dağıtılmak istenmiştir. Kanun çerçevesinde yapılan bir toplantının, emniyet kuvvetleri tarafından himaye edilmesi ve mitingcilerin rahatlıkla toplantı düzenleyerek konuşmalarını yapmaları gerekirken, kanunsuz saldırgan kuvvetlerin kanun dışı davranışlarına müsamaha edilmek suretiyle toplantının yapılmasının engellenmesi

ağır bir suç olduğu gibi, seçim atmosferinde yapılacak toplantıların aynı akıbetle mâruz kalacağını belirtmesi ve tecavüzkâr gruplara da seçim süresince bu şekilde davranmalarının himaye göreceğinin anlatılması bakımından ilginçtir.

Secimin başlangıç tarihi olan 30 Mart 1968 gününden itibaren oy kullanıldığı 2 Haziran 1963 gününe kadar cereyan eden olaylar, hasırlanan bu atmosfer içinde önceden tertiplenen plân uyarınca uygulanmaya konmuştur. Nisanın ilk haftasında Ordu'nun Fatsa ilçesinde partimiz ilçe kongresi yapılırken, kongreye katılan Genel Sekreterimizin ve partili milletvekillerimizin mâruz kaldıkları saldırı ve cana kasıt fiilleri bu plân gereğince uygulanmıştır. Fatsa olaylarını hazırlamak için, Fatsa'nın A. P. teşkilâtı, emniyet kuvvetleri ve idarecileriyle elbirliği halinde, sözde partimizin ilçe yöneticilerinin ağzından ifade edilen kışkırtıcı beyannameler hazırlanırken, en ücra köylere kadar bir gecede dağıtılmak suretiyle halk tahrik edilmiş ve kongrenin yapılması engellenerek, arkadaşlarımızın hayatına kasdeden fiilî tecavüzlere girişilmesine sebebiyet verilmiştir. Kışkırtıcı beyannamelerin süratle, bir günde bastırılarak, bir gecede bütün köylere dağıtılmış olması, bunun Hükümetin teşviki ve tertibi ile Devlet görevlileri tarafından yapıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Fatsa olaylarının ertesi günü, partimizin, Ordu Kongresine katılacak olan Genel Başkanımız ve beraberindeki milletvekillerine karşı kışkırtıcı beyannameler dağıtılmış ve belediye hoparlörü kullanarak, kongrenin sabote edilmesi için halk tahrik edilmek istenmiştir.

Yine, 7 Nisan 1968 günü yapılan, partimizin Trabzon Kongresinden bir gün önce, Hükümet Başının Meclis kürsüsünden yaptığı tavsiyeye uygun olarak, İçişleri Bakanının, plânı gereğince, halkı kışkırtıcı beyannameler dağıtılmıştır. Bütün bu beyannameler, A. P. mahallî yöneticileri tarafından, zabitanın ve idarenin müsamahası altında hazırlanarak dağıtılmıştır. Yapılan müracaatlar hiçbir sonuç vermemiştir.

içişleri Bakanı seçim kampanyası süresince, Türkiye işçi Partisine karşı uygulanacak saldırıların ne şekilde yapılacağını gösteren Meclis konuşmalarının ve yarattığı fiilî tecavüzün

yeterince duyulmadığı kanısı ile, bu konuşmalarını bir kitap halinde bastırarak bütün yurt sathına ve en ücra köylere kadar dağıtmışta. Bununla tecavüz, Türkiye işçi Partisinin, kanun dışı bir parti olduğunu ve kapatılacağını yaymak suretiyle, hem Türkiye işçi Partisine oy verilmesini kanun dışı yollarla engellemeyi amaç edinen plânın uygulanması, hem de tecavüzlerin ne şekilde yapılması lazım geldiğinin, belgesi verilmiştir.

Bunun yanında, yine Adalet Partisi Genel Merkezince hazırlanmış ve teksir edilmiş, partimizi hedef alan, ağır itham ve hakaretleri havi imzasız broşürler, bütün köy muhtarlıklarına gönderilmiştir. Parası Hükümetçe verilen ve geniş şekilde finanse edilen bâzı şahısların, iftira ve suçlamalarla dolu kitapları, seçimin başlangıcı tarihinden itibaren seçim gününe kadar, bol bol dağıtılmış ve seçim mevzuatı çiğnenerek, seçim emniyetini selbedici olayların çıkmasına gayret gösterilmiştir.

Mecliste yapılan konuşmalar, bunlara istinaden hazırlanmış broşür, kitap ve çeşitli yayınlarla Hükümet, Türkiye işçi Partisi aleyhine her türlü tecavüzü rahatlıkla tezgâhlayacak bir ortamı hazırlamıştır. Bu ortam içinde:

1. 20 Nisan 1968 gecesi, İstanbul Sağmalcılar semtinde Türkiye işçi Partisi Lokali, taşlı sopalı saldırılara uğrıyarak büyük tahribat yapılmış ve o saatte lokalde bulunan arkadaşlarımız yaralanmışlardır.

2. 8 Mayıs 1968 günü, Bâlâ ilçesine giden İki partili arkadaşımız, dönüşte A. P. fflerin yönettiği bir pikapla kaçırılmış ve öldüresiye dövülmüşlerdir.

3. 10 Mayıs 1968 Cuma günü, Eskişehir İl Yönetim Kurulumuzun dağıttığı bildiri, mahkeme kararı olmadan, kanunsuz bir şekilde Sayın Sükan'ın polisleri tarafından toplatılmış ve halk üzerine seçim emniyetini... (A. P. sıralarından «Sükan'ın polisi ne demek?» sesleri)

İÇİŞLERİ BAHANI FARUK SÜKAN (Konuya) — Bu ne demek?

T.İ.P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Devamla) — Onun emrinde olan polisler, demek istiyorum. Evet efendim, yani Devlet memuru olduğunu düşünmiyen, kanunlara bağlı hareket etmenin kendisine düşen

özel direktifleri ile hareket eden polisi kasdediyorum. Tabî bütün polisleri değil.

İÇİŞLERİ BAKANİ FARUK SÜKAN (Konuya) — Millet düşmanları takib edilir,

T. İ. P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Devamla) — Sizin gibileri takibeder.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı görüşmeyin Sayın Ekinci. Sayın Bakan, müdahale etmeyiniz siz de efendim hatibe,

T.İ.P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Devamla) — Millet sizi de tanır, ne mal olduğunuz ortada.

BAŞKAN — Hatibe müdahale etmeyin efendim.

T. i. P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Devamla) — 10 Mayıs 1968 Cuma günü, Eskişehir 11 Yönetim Kurulumuzun dağıttığı bildiri, mahkeme kararı olmadan, kanunsuz bir şekilde Sükan'ın emrindeki polisler tarafından toplatılmış ve halk üzerine seçim emniyetini selbedici şekilde mânevi baskı yapılmıştır.

4. 17 Mayıs 1968 günü, Ankara Sincan köyünde partimizin düzenlediği bir kahve toplantısına, A.P.liler tarafından saldırılarak, kahvede büyük tahribat yapılmış ve üç arkadaşımız taş ve sopalarla ağır şekilde yaralanmışlardır. Aynı gün, İstanbul Çarşamba semtinde düzenlenen bir kahve toplantısında, yine arkadaşlarımız A. P. lilerin taşlı ve sopalı saldırılarına uğramışlar, kahvede büyük hasar yapılmış ve beş arkadaşımız ağır şekilde yaralanmışlardır.

5. Kayseri'de A. P. li milletvekilleri, Hükümet başının ve İçişleri Bakanının tavsiyelerine uyararak, meydanlardan halkı ve taraftarlarını T.İ.P. aleyhine tahrik etmişler ve 19 Mayıs günü partimizin düzenlediği açık hava toplantısı taşlı, sopalı saldırıya uğrayarak, yirmi kadar arkadaşımız yaralanmıştır, emniyet kuvvetlerinin nezareti altında.

6. 24 Mayıs 1968 günü, Çorum Alaca ilçesinde, partimizin düzenlediği açık hava toplantısı, yine aynı plân uyarınca, Adalet Partililer tarafından taşlı, sopalı saldırılara mâruz kalmış ve konuşmacı adaylarımız ağır şekilde yaralanmışlardır.

7. 30 Mayıs 1968 günü Çorum'da, belediye hoparlöründe propaganda konuşması yapan Milletvekili arkadaşımız ile birlikte adayları-

mız valinin, emniyet müdürünün önceden ikaz edilmiş olmalarına rağmen, emniyet kuvvetlerinin gözleri önünde saldırıya mâruz kalmış, ve ölüm tehlikesi atlatmışlardır.

8. Aynı gün, Ödemiş'te düzenlenen kapalı salon toplantısında hazır bulunan Genel Başkanımız ve beraberindeki milletvekillerinin yaptıkları toplantı, A. P. lilerin saldırısına mâruz kalmış, büyük tahribat yapılmış ve arkadaşlarımız ilgililerin haberdar edilmiş olmasına rağmen, saatlerce mahsur kalmışlardır.

Yurt sathında sistemli şekilde yürütülen bu saldırılar ve partimizi suçlayan muhtevadaki yayınların en ücra köylere kadar dağıtılması suretiyle, Adalet Partisi iktidarı açıkça Anayasayı ve Seçim kanunlarını çiğneyerek, seçim suçu işlemiştir.

BAŞKAN — Sayın Ekinci, bir dakikanız kaldı efendim.

T.İ.P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Devamla) — Bağlıyorum efendim lütfederseniz.

Bu davranışlar, seçim emniyetini ve partimizin serbestçe çalışma olanaklarını ortadan kaldırdığı gibi, vatandaşların kendi inançlarına uygun bir istikamette rahatça oy kullanmalarına da engel olmuştur.

Bütün bunlar, Hükümetin, başta Başbakan ve İçişleri Bakanı olmak üzere topyekûn hem hukuki, hem de siyasi sorumluluğunu gerektiren hususlardır.

Ayrıca, seçimin başlangıç tarihi olan 30 Mart 1968 tarihinden itibaren, bakanların ve Devlet memurlarının Devlet vasıtalarından yararlanarak, icra mevkiinde bulunmaktan doğan yetkilerini kullanmaları ve bu kisve ile propaganda yapmaları yasaklandığı halde, bu yasaklara uymamışlardır. Nitekim İran dönüşü, Batman - Mardin - Siirt ve Batman il ve ilçelerine uğrayan Sayın Cumhurbaşkanına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin ve diğer bazı bakanlar refakat etmiş, seçim yasağı döneminde bakan sıfatıyla konuşmalar yaparak, seçim sonuçlarını etkileyecek şekilde vaatlerde bulunmuşlardır. Enerji ve Tabu Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin, Çanakkale'de yaptığı bir konuşma ile «A. P. belediye başkan adayı kazanmadığı takdirde, Devletçe Çanakkale Belediyesine hiçbir yardım yapıl-

mıyacağı tehdidini savunarak seçim suçu işlenmiştir. Basında yer alan ve tekdüz edilmiyen bu husus, Bakanın ve Hükümetin meşruiyetini açıkça ortaya koymaktadır.

Tarım Bakanı Sayın Bahri Bağdaş, beraberindeki A. P. li milletvekilleriyle Antakya - Reyhanlı - Kırıkhan ve İskenderun'da yaptığı konuşmalarda ; «A. P. belediye başkan adaylarına oy vereceksiniz. Aksi halde, Hükümetten yardım beklemeyiniz. A. P. ye oy verirsiniz, Ankara'da sizin fahri başkanınız olacağım.» diyerek seçim suçu işlemişlerdir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Vedat Âli Özkân, seçimlere bir gün kala Kayseri 'de yaptığı bir konuşmada; Türkiye İşçi Partisinin kanun dışı bir parti olduğunu ve kapatılması için bütün hazırlıkların yapıldığını ve Anayasa Mahkemesine müracaat edildiğini bildirerek, Türkiye işçi Partisinin mutlaka kapatılacağını söylemiş ve bu yalan, dayanaksız beyanlarıyla açıkça Anayasanın 132 nci maddesini çiğnemiştir.

Hükümetin hazırladığı bu ortam içinde, kanunsuzları teşvik edici davranışlardan cüret alan zorbalara, yarattıkları olaylarla, en az 19 vatandaşımızın ölümüne ve 100 den fazla vatandaşlarımızın da yaralanmasına sebep olmuştur.

Sayın milletvekilleri; gördüğünüz gibi seçimin başlangıç tarihi olan 30 Mart 1968 gününden 2 ay önceden plânlanan ve adım adım uygulanarak bütün seçim kampanyası süresince, Türkiye İşçi Partisine karşı yapılan saldırı ve tehditlerin faili, başta Başbakan ve İçişleri Bakanı Sayın Faruk Sükan olmak üzere, bütün Hükümet üyeleridir. Seçim yasaklarına rağmen yapılan kanunsuz tasarruflar ve seçim emniyetini ihlâl edici beyanlar Anayasamıza ve seçim mevzuatımıza göre işlenmiş ağır suçlardır. Demokrasi ile idare edilen hiçbir ülkede seçim kampanyası süresince bu derece vahim ve kanunsuz olaylar cereyan etmişken, kanun hâkimiyetinden, Anayasa hâkimiyetinden, dürüst ve emniyetli bir seçim yapıldığından bahsedilemez, Demokratik hayatta büyük merhaleler katetmiş ülkemizde bu şekilde bir seçim kampanyasının yürütülmüş olması son derece hazindir. İktidar değişikliğine yol açacak olan önümüzdeki genel seçimler için bu tertipler endişe vericidir.

BAŞKAN — Sayın İkinci istirham edeceğim toplayın efendim, lütfen. Vaktiniz geçti efendim.

T. İ. P. GRUPU ADINA TARIK ZİYÂ EKİNCİ (Devamla) — Bitiyor efendim.

Bu şekildeki davranışlar memleketimize ve milletimize hiçbir yarar getirmeyeceği gibi, bunu tezgâhlıyan A.P. iktidarına da hiçbir yarar getirmeyecektir. Huzurunuzda arz ettiğim olaylar, Türk kamu oyunun nazarları altında cereyan etmiş ve basınımızda yer almış olaylardır. Bu fiillerin hepsi hem Anayasaya, hem de seçim mevzuatımıza göre suç oldukları açıkça ortadadır. Anayasa teminatı altında bulunan bir siyasi partinin, kanun dışıymış gibi gösterilmesi gayretleri hem seçim emniyetini ihlâl edici mahiyette olmuştur, hem de siyasi partiler hakkında her türlü kovuşturma ile görevli bulunan Anayasa Mahkemesinin yargı yetkisine karşı yapılmış bir tecavüzdür ve Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir davranıştır.

Bütün bu sebeplerden dolayı Hükümetin siyasi ve hukuki sorumluluğu ortadadır. Bu nedenle Türkiye İşçi Partisi Meclis Grubu olarak Hükümet hakkında gensoru açılması isteğinin lehinde oy kullanacağımızı arz eder, Yüce Meclisi saygı ile selâmlarım. (T. İ. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Güven Partisi Grubu adına Sayın Turan Şahin.

G. P. GRUPU ADINA TURAN ŞAHİN (Muğla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adana Milletvekili Sayın Sarıbrabimoğlu'nun seçimlerde iktidarın tutumu hakkında ve davranışları mevzuunda getirmiş olduğu gensoru üzerinde Grupumun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzda bulunmaktayım.

Muhterem arkadaşlarım; demokratik hayata girişimizin üzerinden uzun seneler geçtiği halde Meclis kürsülerinden seçim sonuçlarının halâ münakaşalarını yapmak mecburiyetinde kalışımız cidden acıdır. Demokratik rejim, hayat tarzı olarak Türk milletinin seçtiği siyasi yol olduğu müddetçe, seçim bunun temeline oturan ana unsurdur. Ve Türk Parlâmentosunu teşkil eden bütün siyasi gruplar, Anayasanın vazettiği demokratik hayatın vazgeçilmez unsuru siyasi partiler, Sayın Başbakanın muhtelif zamanlarda söylediği gibi, birleşmek mecburiyetinde ol-

dukları bâzı asgari müştereklerden birisi ve başında gelir. Seçim mevzuunda hiçbir siyasi partinin bir seçim sonunda meseleleri tekrar dile getirerek iktidar - muhalefet katılaşması içerisinde Meclis kürsülerinden konuşmak mecburiyetinde kalmaması iktiza eder idi. Unutmamak zorundayız ki, demokratik düzende yaşayacak isek seçim vardır ve bütün partiler olarak seçimlerden çıktıktan sonra mahkeme ilâmı ile değil, vatandaş vicdanında rusup bırakmıyan, tortu bırakmıyan bir anlayışı duyurtmak, hissettirmek zorundayız.

3 Haziran 1968 seçimlerinde yaygın olan neydi? Mahallî seçimler olmasına rağmen Türk kamu oyunda, Türk seçiminde, Türk köyünde, Türk kentinde bir belediye başkanının iktidara mensub olmasının o beldeye hizmet etmenin yolu olduğu kanaati yaygın hale getiriliyordu. Bugün Adalet Partisi iktidarı vardır, yarın bir başka iktidar bulunur. Ama mahallî seçimlerde bile demokratik rejimin işleme bakımından lüzumlu olan, iktidarda kimler bulunursa bulunsun, seçim yolu ile sandıktan çıkarak muhtarlığa, belediye reisliğine, il genel meclisi üyeliğine veya o belediye meclisini teşkil edecek meclise gelebilmiş olan siyasi partiler, bağımsızlar, hemen hepsi kendi vicdanlarında kabul etmek zorunda kalmalıdır ki, iktidarlar belde hizmetlerinin yanındadırlar, hangi iktidarlar olursa olsun. Ama yaygın olarak, hepimizin seçim bölgesinde karşı karşıya kaldığımız, burada dile getirilen misaller ötesinde; iktidara mensubu olmanın belde hizmetlerine aksetmeyeceği yaygın anlayışı idi. Demokratik rejim bakımından tehlikeli noktalardan birisi bu. Bu yaygın anlayışı ortadan kaldırmak zorunluğu vardır. Bu seçimler boyunca bu anlayışın ifadelerini beyannameler halinde gördük. A. P. iktidarı ile belediye arasında bir başkan yolu ile köprü kurma lüzumunun beyannamelere geçen örnekleri verildi ve Güven Partisi Sayın Genel Başkanı bir radyo konuşmasında bu hususu belirterek, Sayın Başbakanı bu kabil yaygın propagandayı takbih etmeye davet etti.

Muhterem arkadaşlarım; seçim sırasında bu takbih yapılmalıydı. Hükümette vazifeli olan sayın arkadaşlarımız, elbette seçimlere girdiği zaman Adalet Partisi iktidarının hizmetlerini anlatmak suretiyle propagandasını yapacaklardır.

bu husustaki beyanı ile fiili vakıa, hadise, zati hakikat burada bütün çıplaklığıyla meydanda. Ben C. H. P. li idareci arkadaşlarımdan rica ediyorum, Devletin arşivleri her zaman açıktır, lütfetsinler, Genel Başkanlarına yanlış malûmat vermesinler. (A. P. sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar.)

Muhterem arkadaşlarım, seçim havası içerisinde bâzı mehafil, çevreler cereyan etmiş hâdiseleri çok değişik şekilde efkâra intikal ettirmişlerdir. Bu tesirlerdir ki, öyle zannediyorum, muhalefet partilerine mensup bir kısım milletvekili arkadaşlarımızı tehevvue sevk etmiştir, endişeye sevk etmiştir ve o gazetelerde okudukları, duydukları şeyleri araştırmadan, tetkik etmeden bu kürsüde dile getirmektedirler. Resmî malûmata agâh oldukları takdirde meselelerin hakikî hüviyetini tesbit mümkün olur ve böylece lüzumsuz heyecanlara, tansiyon kabarmalarına da lüzum ve hacet kalmaz.

Şimdi Çorum'da cereyan eden bir hâdisе var. Çorum'da açık yer propaganda toplantısı sırasında konuşmacıya müdahale. «Yuh» çekmek suretiyle müdahale yapılmış, bilâhara Cumhuriyet Savcısına davacı olmadıklarını bildirmişler. Mağdurlar, arabanın iki aded camı kırıldığı iddiasıyla, antenin koparıldığı iddiasıyla dönmüşler, gelmişler, davacı olduklarını söylemişler, tahkikat açılmış, devam ediyor.

Çanakkale'de kapalı yer toplantısında konuşmacının, bir bağımsız adayın tecavüze uğrayacağına dair bir ihbar alınmış, «Bu şahısta bıçak vardır.» denmiş, polis derhal müdahale etmiş, üzerini aramışlar, ekmek bıçağı çıkmış ve şahsı toplantı yerinden uzaklaştırmışlar, toplantı devam etmiş.

Nevşehir'de kapalı yer propagandası yapılırken tas, sopa ve küreklerle hücum olmuş. Nevşehir ilçe merkezine bağlı Acıgöl bucağında 25 . 5 1968 günü saat 20,00 sıralarında. Bu hâdisе C. H. P. liler ve C.H.P. den M.P. ne, M.P. den C. H. P. ne geçmiş olan vatandaşların o toplantıda yaptığı bir hâdisedir. Radyo ve buz dolabı tahrib edilmiştir. Burada kahve sahibi A. P. li Mehmet Özyiğit, buz dolabını ve radyosunu tahribetmişler. İki tarafın kavgasını yatıştırmışlar. Bu arada Türk bayrağı yırtılmış. Olaylar sırasında bir el silâh atıldığı iddialar arasında. Tahkikat aynı şekilde de

vam etmiş. Suçlular hakkında kamu dâvası açılmıştır, takibedilmektedir.

İstanbul'da cereyan eden hâdisе; Kemâl Nebioğlu'nun konuşması sırasında bilinmeyen bir şahıs tarafından salonun ışıklarının söndürülmesi hâdisesi. Bu da takibedilmiştir, tahkik edilmiştir ve kanuni muamele yapılmıştır. Kapalı yer propagandası yapılırken İstanbul'da engel olmak hareketi vardır. Bu toplantı A. P. ne aittir. Site Talebe Yurdunda kalan sol eğilimli bâzı öğrenciler toplantıyı dağıtmak istemişlerdir, Zabıta müdahale etmiş, toplantı devam etmiştir.

İzmir'de meydana gelen bir hâdisе var : Konuşmacıya müdahale ve alehte tezahürat, Ödemiş ilçesinde düzenlenen T. İ. P. kapalı yer propaganda toplantısıdır. Arka kısımlarda bulunan bazı şahıslar menfi tezahürat yapmışlar. Güvenlik tedbirleri alınmış, gerek konuşmacı olarak Çetin Altan, gerek Mehmet Ali Aybar ve İzmir İl Başkanı Güney Dinç konuşmalarını devam ettirebilmişlerdir. Yani inkıta olmuş, fakat toplantı dağılmamıştır, söyleyeceklerini söylemişlerdir. Evrak, tahkikat hazırlanmış, hazırlık tahkikatı bitirilmiş, Cumhuriyet Savcısına evrak tevdi edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, zamanınızı almiyayım; bu hâdiseler adli zabıta hâdiseleridir ve kanunların icabı olan tahkikat, adlî zabıta vazifesi yürütülmektedir; müstakil mahkemelere, hâkimlere tevdi olunmaktadır.

T.İ.P. nin Fatsa toplantısı üzerinde duruldu. İlçenin Park Sinemasında kongre yapılacağı ve bu kongreye Genel Sekreter Nihat Sargın, Kocaeli Senatörü Hikmet İsmen, Kars Milletvekili Âdil Kurtel ile Malatya Milletvekili Şaban Erik'in özel vasıtasıyla Fatsa'ya gelmeleriyle hazırlık yapılmış. 2 Nisan 1988 akşamı «çağrı» başlıklı, aşağıda metnini okuyacağım beyanname bâzı şahıslar tarafından evlerin altına, caddelere ve sokaklara dağıtılmış. Şimdi dağıtılan beyanname şu :

«Çağrı : Fatsalı uyan! Şahlandın, yarın seninkiler, bizimkiler geliyor, emeğinin hakkı için, kurtuluşun için çalışanlar geliyor, Aybar geliyor, Aren geliyor, Altan geliyor, Boran geliyor. Fatsalı, tefecilere, yobazlara, seni soyanlara karşı örgütlen. Seni ırgat, seni maraba sayanlara karşı birleş. Sen açsın, ağaların tok. Köylüm; ilâcın yok, suyun yok, yo-

lun yok, soyucuların çok. Gözünü aç artık, ağanın toprağında, zenginın parasında hakkın var. Allah Peygamber sözü ile seni sömürenlere inanma, sana Yakup Demir'in öğütü var, Nâzım Hikmet öncümüzdür.» (A. P. sıralarından gürültüler, «Allah kahretsin, yuh» sesleri.)

TARIK ZİYA EKİNCİ (Diyarbakır) — Onu siz yazdırtınız ve siz dağıttınız.

DEVLET BAKANI SEYFİ OZTÜRK (Devamla) — Sayın Ekinci, Adalet Partisine men-, sup hiçbir vatandaş şu kelimeleri yan yana getirip böyle bir felsefenin, böyle bir kelamın kudretine sahip değildir. Allah bizi o kudretten mahrum etsin. (A. P. ve T. t. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Ekinci istirham ediyorum; oturduğunuz yerden müdahale etmeyiniz.

TARİK ZİYA EKİNCİ (Diyarbakır) — Tertipler malûmdur, mahkemece tescil edilmiştir o.

DEVLET BAKANI SEYFİ OZTÜRK (Devamla) — Bu broşürün, yalnız Türkiye'de kardeş kavgasını tahrik etmek istiven, Türkiye'de barışı ve huzuru bozmak istiyen, Türkiye'de demokratik rejimi bu tarz hareketlerle tahribetmek istiyen ve milletçe malum olan bir zihniyetin kaleminden çıktığı aşikâr.

ŞABAN ERİK (Malatya) — Çok aşağılık adamlar dağıtmış onu.

DEVLET BAKANI SEYFİ OZTÜRK (Devamla) — Sayın Şaban Erik, muhatap olmak istemem. 28 Nisan günü gençlerle beraber eli sopalı Kızılay'da Anıt önünde nasıl teşci ve teşvik edici hareketlerle kanunu ve nizamı ihlâl ettiğiniz de resimleriyle burada. İsterseniz gönderebilirim. Dünyanın her yerinde sizin zihniyetinizde olan partiler daima nizam ve kanun düşmanı olmuştur. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar.)

ŞABAN ERİK (Malatya) — Çok kolay yalan söylüyorsun.

DEVLET BAKANI SEYFİ OZTÜRK (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, T. İ. P. Genel Başkanı tarafından çekilen telgraf ve verdiğimiz cevabı arz etmeden evvel bu beyanname üzerine cereyan eden hâdiseyi resmî bilgiye dayanarak, raporlara dayanarak intikal ettirmek istiyorum.

Bu, «çağrı» dediğimiz beyannamenin ya-

yılmasından sonra halk büyük bir infiale kapılmış ve kongrenin yapılacağı sinemanın önünde toplanmış, protesto gösterisinde bulunmuşlar. Ö sırada, (biraz evvel ağır ithamlarda bulundular.) Devletin meşru kuvvetleri, zabıta kuvvetleri, güvenlik kuvvetleri derhal hâdiseye müdahale etmiş, hiçbir kayırcı tarafı yok. Eğer böyle bir müdahaleyi başarı ile yürütememiş olsalardı işte o zaman o topluluğun hareketi içerisinde salonda bulunan dokuz arkadaşın telefî nefsetmesi bile mümkün olurdu; topluluk hareketidir.. Zabıta şuurla, vatanperverce, hassasiyetle (şayanı şük-randır) vazifesini yapmış ve orada sizin partinize mensup bir milletvekili de yetkililere teşekkür etmiştir. Canınızı kurtarıncaya kadar teşekkür ediyorsunuz, ondan sonra da ne gelirse söylüyorsunuz. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar.) Girmeyin bu sıkıntılı işlere de biz de kurtarmaya mecbur olmayalım. (A. P. sıralarından alkışlar, gülüşmeler.)

Muhterem arkadaşlarım, yayılan haber şu: «T. İ. P. ilçe başkanı tartaklandı, yerlerde süründü.» Bu tamamen asılsız ve kasıtlı bir harekettir. En ufak bir tartaklanma yoktur. Varsa söyleyin.. Nitekim muhterem arkadaşlarım; aldığımız bilgiye göre, idari ve adlî mercilere bu konuda bir şikâyet de yapılmamıştır, şikâyet de yok. Demek ki, tartaklandı, yerlerde süründü, bilmem ne yapıldı, bunlar hep provokasyon, bunlar hep o. Topluluk hareketleri yapacaksınız, birtakım heyecanlar yaratacaksınız, bunları yayacaksınız, agrandize edeceksiniz, böylece partinin ideolojisini yaymaya çalışacaksınız. Bunlar belli metotlardır, enternasyonal metotlardır bunlar, yalnız Türkiye'ye ait metot değil. (Malatya Milletvekili Şaban Erik'in anlaşılmıyan bir müdahalesi ve A. P. sıralarından «sus ulan» sesi).

ALÎ KARCI (Adana) — Sayın Başkan, orada «ulan» kelimesini kullanıyorlar, Meclis çatısının altında.

BAŞKAN — Efendim karşılıklı bu şekillerde görüşmiyelim lütfen. Siz de susun lütfen, her lâfa müdahale etmeyin.

ŞABAN ERİK (Malatya) — Sayın Başkan düpedüz yalan söylenirse..

BAŞKAN — Efendim bunları tekzibetmenin yolları var. Müdahale ile olmaz ki bu Sayın Şaban Erik. İstirham ediyorum.

DEVLET BAKANI SEYFÎ ÖZTÜBK (Devamla) — Şimdi hâdis bu merkezde iken T. i. P. Genel Başkanı Sayın Başbakanımıza şu telgrafi çekiyor. Fatsa hâdiseleri bu :

«Seçim kampanyasını açmak için arkadaşlarımla Ordu'ya müteveccihen hareket ederken Fatsa'da cereyan eden olayların daha geniş ölçüde Ordu'da tekrarlanacağını ve şahıslarımızı hedef alan saldırılar olacağını öğrenmiş bulunuyorum. Demokratik Anayasa düzenini temelden tahrip ve seçim emniyetini yok eden bu gibi olaylar Hükümetinizin partimize karşı aylardan beri tuttuğu iftira kampanyasının ve tahriklerinin bir sonucudur. Zorbalığa teşvik eden tutumunuzla bir orman kanunu ortamı yarattığınız, Anayasa, hukuk Devletini ve demokratik düzeni sistemli olarak tahribe yönelmiş bir tutum içinde bulunduğunuz anlaşılmaktadır.» Tarih önünde mesuliyetimizi hatırlatıyor. Buna karşı verdiğimiz cevapta muhterem arkadaşlarım, Devlet mesuliyeti taşımanın ve Hükümet olmanın ağırlığı içerisinde meseleyi tetkik ederek, tahkik ederek olduğu gibi ilgiliye tebliğ etmek şeklinde olmuştur. Müsaadenizle o cevabımızı da arz edeyim :

«Başbakanımız Sayın. Süleyman Demirel'e göndermiş bulunduğunuz telgrafta ileri sürülen hususlar tetkik olunmuştur.

Fatsa'da cereyan eden hâdiselere adlî makamlar el koymuştur. T. i. P. Fatsa ilçe kongresinin başlamasından önce ev ve dükkânların kapıları altına ve sokaklara «çağrı» başlığını taşıyan, münderecatı sizin malûmunuz bulunan ve «Nâzım Hikmet öncümüzdür» cümlesini ihtiva eden, sınıf kavgasını tahrik edici ve kardeşi kardeşe düşman etmek isteyen bir beyannamenin atıldığı öğrenilmiştir. Bu beyannameyi okuyan bâzı kimselerin infiale kapılarak gösteri yapmak istemeleri üzerine zabıtaca gereken tedbirler alınmış ve hareket zararsız hale getirilmiştir. Hususiyle mahallî zabıta imkânlarının yanı sıra ilden de takviye istenmiş ve gönderilmiştir. Başta Ordu Valisi olmak üzere yetkililer Fatsa'ya gelerek kanuni vazifelerini yapmışlardır. Alman bütün bu kanuni ve müessir tedbirler ortada iken Cumhuriyet Hükümetinin zorbalığı teşvik ve bir Orman Kanunu ortamı yarattığı yolundaki ithamınız haksızdır, gerçek dışıdır. Ordu ilinde bâzı tertiplere mâ-

ruz kalacağınız yolundaki istihbaratınızın da hakikate uygun olmadığı ve vehimden ibaret bulunduğu Ordu ili kongrenizin cereyan tarzı ile görülmüştür.

Türkiye'de kanun hâkimiyeti vardır. Şahısların ve partilerin fiil ve hareketlerinin şüphesiz Anayasa ve kanunların çizdiği meşruiyet sınırları içinde olması lâzımdır. Vatandaşları kanun dışı hareketlere teşvik ve tahrik etmekten kaçınmak zaruridir, şarttır. Anayasamızın hususi maksada göre yorumlanması ve kanunları ihlâl etmek için yapılan zorlamalar asla tasvip görmez. Kanunlar hakların meşru yolda istimalini himaye eder.

Cumhuriyet Hükümeti kanunları tefriksiz tatbik etmektedir. Vatandaşları tahrik ederek kanunsuz davranışlara sürüklemekten dikkatte kaçınılmasını ve bu bakımdan sorumluluğunuzu cevaben sizlere hatırlatmayı lüzumlu ve zaruri görmekteyim.

Devlet Bakanı
Seyfi Öztürk»

(«Tarihi ne» sesleri) 16 . 4 . 1968.

LEBİT YURTOĞLU (izmir) — O beyannameyi basanlar tesbit edildi, mahkemeye verildi mi?

BEVLET BAKANI SEYFÎ ÖZTÜBK (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bu seçimler dolayısıyla bir kısım muhalefet iki temayı işlemiştir. Hususiyle C. H. P. şu stratejiyi takibetmiştir: Propagandada vaid, menfaat teması, ondan sonra da iktidarı kötüleme, kötü gösterme teması. Bu genellikle siyasi propagandalara hâkim olmuştur.

Nasıl işlenmiştir bu? Radyo konuşmaları burda, Türkiye sahinde yaptıkları konuşmaları meydana, arşivlere geçmiştir hepsi. Her vatandaşın ne istediğini, ne ihtiyaç içinde bulunduğunu nazara alarak hesapsız, kitapsız, aklın izanın almayacağı birtakım vaidlerde bulunulmuştur. Birinci kısım bu.

Radyo konuşması yapılıyor... Bunları niçin söylüyorum? Biraz evel konuşan hatiplerden birisi «Siyasette temel ahlâk olmak, ahlâk ve fazilete dayanan bir rejim olan demokraside propagandalar ahlâki olmazsa demokrasi soy-suzlaşır» dedi. Bu eski bir Fransız yazarına ait bir söz. Bunu ifade etti. Şimdi ahlâki ölçüler içinde propaganda nasıl yapıldı; bir de